

GEKETEND AAN DE ROTTS

Tragikomedie in één bedrijf

door

PIET DAMSTRA

TONEELUITGEVERIJ VINK B.V.
(Grimas Theatergrime verkoop)
Tel: 072 - 5 11 24 07
E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl
Website: www.toneeluitgeverijvink.nl

VOORWAARDEN

Alle amateurverenigingen die het stuk: **GEKETEND AAN DE ROTS** gaan opvoeren, dienen in alle programmaboekjes, posters, advertenties en eventuele andere publicaties de volledige naam van de oorspronkelijke auteur: **PIET DAMSTRA** te vermelden.

De naam van de auteur moet verschijnen op een aparte regel, waar geen andere naam wordt genoemd.

Direct daarop volgend de titel van het stuk.

De naam van de auteur mag niet minder groot zijn dan 50% van de lettergrootte van de titel.

U dient tevens te vermelden dat u deze opvoering mag geven met speciale toestemming van het I.B.V.A. Holland bv te Alkmaar.

Copyright: © 2003 Anco Entertainment bv - Toneeluitgeverij Vink bv

Internet: www.toneeluitgeverijvink.nl

E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, verfilming, video opname, internet vertoning (youtube e.d.) of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Het is niet toegestaan de tekst te wijzigen en/of te bewerken zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Vergunning tot opvoering van dit toneelwerk moet worden aangevraagd bij het Auteursrechtenbureau **I.B.V.A. HOLLAND bv**

Postbus 363

1800 AJ Alkmaar

Telefoon 072 - 5112135

Website: www.ibva.nl

Email: info@ibva.nl

ING bank: 81356 – IBAN: NL08INGB0000081356 BIC: INGBNL2A

Geen enkele andere instantie dan het IBVA heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.

Auteursrechten betekenen het honorarium (loon!) voor de auteur van wiens werk door u gebruik wordt gemaakt!

Auteursrechten moeten betaald worden voor elke voorstelling, dus ook voor try-outs, voorstellingen in/voor zorginstellingen, scholen e.d.

Vergunning tot opvoering:

1. Aankoop van minimaal **6** tekstboekjes bij de uitgever.
2. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart (tevens bewijs van aankoop), met uw gegevens, naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
3. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Vergunning tot HER-opvoering(en):

1. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart met uw gegevens naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
2. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Opvoeringen zonder vergunning zijn niet toegestaan en strafbaar op grond van de Auteurswet 1912. Zij worden gerechtelijk vervolgd, terwijl de geldende rechten met 100% worden verhoogd. Het tarief wordt met 20% verhoogd voor opvoeringen waarvoor geen toestemming werd aangevraagd binnen drie weken voorafgaand aan de voorstelling.

Het is verboden gebruik te maken van gekregen, geleende, gehuurde of van anderen dan de uitgever gekochte tekstboekjes.

**Rechten BELGIË: Toneelfonds JANSSENS, afd. Auteursrechten,
Te Boelaerlei 107 - 2140 Bght ANTWERPEN Telefoon (03)3.66.44.00.
Geen enkele andere instantie heeft de bevoegdheid genoemde rechten
van u te claimen, of te innen.**

PERSONEN:

Johannes Terwinde

Jessica - zijn vrouw

Marloes - hun dochter

Petra - overleden pleegdochter

Lex - man van Marloes

Sjam - de 'geleidegeest'

INTERMEZZI:

Een paar kleine entr'actes komen voor. Een eenvoudige verandering van het licht zal de sfeer van deze momenten kunnen ondersteunen. Een eenvoudige projectie van een meisje van ongeveer achttien jaar - de Petra waarover het in dit stuk gaat - dient een paar keer gestalte te krijgen op de achterwand (zie later in de tekst).

KLEDING:

Niet specifiek voorgeschreven.

Lex zou uit hoofde van zijn functie – dominee – min of meer stemmig gekleed kunnen zijn.

Sjam zou als 'geleidegeest' gekleed kunnen zijn in een klassieke Griekse of Romeinse stijl, een kaftan of wellicht in een anderszins functioneel gedachte creatie.

BELICHTING:

De entr'actes dienen een duidelijker ander licht te hebben dan het normale spel. Aan het eind zou de belichting van de kansel (zie aldaar) suggestief kunnen zijn.

TOONEELBEELD:

Huiskamer met links vóór een raam. Een bankstel, bestaande uit een bank met twee fauteuils en salontafel. Een eethoek met een paar stoelen. Functioneel is een deur in de wand achter die op de andere vertrekken en de opkomst van buiten uitkomt. Een telefoon is zichtbaar aanwezig. Verdere aankleding is vrij.

Het toneel is nog donker.

Wij horen uit de 'Romance Dragonfly' (Waterjuffer) van Dimitri Shostakovich een gedeelte van het vioolfragment dat bekend staat als 'Theme from Reilly'. Als de muziek weggedraaid is, wordt links vóór vanuit de zaal gezien het toneel aangelicht en in dat spotlight komt Sjam te staan.

Als later het speelplan in het licht wordt gezet, zien wij Jessica aan de tafel zitten waar zij bezig is een pop (ballerina) aan te kleden, te kammen en dergelijke.

Sjam: *(zijn monoloog tegen de zaal)*

Omdat hij het vuur van de Olympus stal -
waaraan de mensen zich zouden kunnen warmen –
werd Prometheus door Zeus aan een rots geketend,
waarbij een adelaar elke dag de lever van Prometheus opat.
Als hij niet bevrijd was door Heracles
zou Prometheus zijn straf eeuwig hebben
moeten verduren, want 's nachts groeide
de lever van Prometheus weer aan!...

Als het líefdesvuur je ontstolen wordt, omdat je dat niet meer aan één van je kinderen kunt geven, is dat verdriet of die straf dan niet veel groter? *(met een glimlachje)* Het straffen door de Griekse goden loog er bepaald níet om, maar staat hetgeen Prometheus moest doorstaan wel in een schril contrast met wat veel stervelingen van nú moeten doormaken? Ieder van de inmiddels ruim zes miljard bewoners van de planeet Aarde zal zijn èigen verhaal wel hebben! Of níet?! *(na zucht)* Laat mij als geleidegeest het pad van een paar van die ruim zes miljard stervelingen belichten. *(kijkt naar het speelplan, dat nu iets oplicht en waar wij Jessica zien zitten in een tableau-vivant)* Johannes Terwinde en zijn vrouw Jessica zijn al ruim twintig jaar getrouwd en vandaag viert Jessica haar verjaardag. Het is zomaar een doodgewone zondag en ...och, kijkt u zèlf maar! *(hij loopt links vóór af. Nu wordt het toneel totaal aangelicht in een duidelijker warmere kleur. Jessica zit aan de tafel en kleedt haar pop aan - een ballerina met een prachtige tutu - , kamt de haren ervan en dergelijke. Zij is duidelijk trots op het resultaat)*

Johannes: *(komt op, glimlacht om zijn vrouw, loopt daarna naar het raam en kijkt naar buiten, na een pauze)* Het regent, het regent...!

Jessica: *(kijkt even naar het raam)* Ja!

Johannes: De pannen worden nat... (*Jessica knikt, zwijgt en keert terug naar haar ballerina. Johannes glimlacht naar Jessica*) Er kwamen drie soldaatjes aan... (*Jessica zwijgt nog steeds. Johannes plagend*) Nou? (*Jessica kijkt Johannes alleen aan. Johannes glimlachend*) Vind je het niet leuk?

Jessica: Nee, ik vind regen niet leuk!

Johannes: (*glimlach blijft*) Ik heb het niet over de regen; ik heb het over het liedje! (*gaat dichterbij haar staan en zingt de vier regels*)

Het regent, het regent!

De pannen worden nat.

Er kwamen drie soldaatjes aan;

die vielen op hun gat!

Jessica: (*in mineurstemming*) Je bent altijd kind gebléven, Johannes!

Johannes: (*serieus*) Hoe weet je dat? (*Jessica zwijgt weer*)

Johannes: (*probeert haar vrolijker te maken en glimlacht knikkend*) O, ik wéét het!... Je hebt mijn kléurboek onder mijn kussen gevonden! (*Jessica zwijgt weer. Johannes de pop bedoelend*) Mooi!

Jessica: Ja!

Johannes: Hoe heet ze?

Jessica: Petra.

Johannes: (*knikt*) Wéér Petra!

Jessica: Ja: wéér Petra, net als mijn àndere zes poppen.

Johannes: (*zachter nu*) Zouden...àndere namen óók niet mooi geweest zijn?... 'Giselle',...of 'Aurora',...of 'Odette' of... 'Sylvia'?

Jessica: (*kijkt hem even aan*) Ja! Dat zouden óók mooie namen geweest zijn! (*ze kijkt even voor zich uit*)

Johannes: (*kijkt naar de telefoon*) Wie was dat net aan de telefoon?

Jessica: (*kijkt even naar de telefoon en dan naar Johannes*) Marlóes! Marloes heeft gebeld.

Johannes: Marloes? Wat moest die?

Jessica: (*sec, na een lichte zucht*) Mij feliciteren met mijn verjaardag.

Johannes: (*onbegrip*) Jou...? (*gespeeld perplex*) O, néé hè? Het is niet waar!...Ik ben je verjaardag vergéten!

Jessica: (*het is niet te horen of het een vraag is of een constatering*) Ja?

Johannes: (*zucht confuus*) Dat is stom! ...Dat is stom! (*zwak excuus*) Dat komt natuurlijk omdat...omdat het vandaag zòndag is!

Jessica: (*mineur*) O ja? (*kijkt even naar de telefoon*) Marloes is het níet vergeten! Zij en Lex zijn onderweg hier naar toe.

Johannes: (*knikt*) Nu begrijp ik waarom er zoveel gebàk in de koelkast staat! (*Jessica glimlacht nu, maar zwijgt. Johannes feliciteert haar nu pas en dat gaat hem schijnbaar moeilijk af*) Gefeliciteerd...Jessica!

(haar een hand gevend en overhangend naar haar een welgemeende zoen) Nog vele jaren in goede gezondheid en...nog vele jaren in geluk!

Jessica: *(knikt en glimlacht naar hem)* Dank je, Johannes. *(staat op en haalt hem aan)* Jij óók gefeliciteerd!

Johannes: *(quasi verbaasd)* IK?... Waarmée?

Jessica: Met míj natuurlijk!

Johannes: *(quasi nu pas begrijpend en knikkend)* O ja!...Ja, natuurlijk! *(Jessica gaat weer zitten en gaat weer verder met haar pop. Johannes nog steeds stilstaand)* Je cadeautje...je cadeautje krijg je nog! *(Jessica knikt. Johannes loopt terug naar het raam)* Het is vandaág zòndag, de winkels zijn dicht en...

Jessica: *(onderbreekt hem)* Het heeft geen haast.

Johannes: *(pakt cadeautje uit één van zijn zakken en laat dat zien)* Niet?

Jessica: *(verbaasd)* Maar je zei...!

Johannes: *(beetje onbeholpen)* Grapje! *(na een glimlachje)* Hoe zou ik jouw verjaardag kùnnen vergeten, Jessica?

Jessica: *(staat op en haalt cadeautje bij Johannes. Ze gaat eerst zitten op de bank, voor ze het cadeautje uitpakt. Johannes loopt naar achter de bank en toont uiteraard veel belangstelling. Jessica ziet een ring die ze nu zeer bewondert, verbaasd)* Een ríng!...Mooi!

Johannes: *(blijvend schuchter)* Ja.

Jessica: *(doet de ring aan en die past)* Hij past precies!...Hoe wist je mijn máát?

Johannes: *(staat nog steeds stil)* Och, je zíet wel eens wat...je vóelt wel eens wat! Ik bedoel:...ik kèn je toch? *(Jessica schudt haar hoofd, bewondert de ring met veel plezier)* Ik heb...ik heb er iets ín laten graveren.

Jessica: *(doet de ring even af en leest)* 'Petra'! *(kijkt Johannes aan)* Petra?

Johannes: *(knikt)* Ja!...Dan heb je haar elke dag bíj je!

Jessica: *(voor zich heen)* Ik hèb ze elke dag bij me! *(Johannes knikt, gaat nu naast haar zitten en kijkt ook naar de ring. Jessica na pauzetje)* En zéker vandaág! Het is vandaag precies één jaar geleden dat...

Johannes: Ja! Op jóuw verjaardag!... Ook dáárom zou ik jouw verjaardag toch nooit kùnnen vergeten, Jessica!

Jessica: Nee! *(haalt hem teder aan. Johannes krijgt het te kwaad en in zijn ogen wellen tranen. Jessica met medelijden)* De tijd heelt géén wonden, hè Johannes?

Johannes: ...Het is nog maar zo kort geleden!

Jessica: Ja! *(doet de ring weer aan)* Ik ben er heel erg blij mee, Johannes. Met de ring, bedoel ik!...Dank je wel!

Johannes: *(raakt de ring aan)* Petra zou nu al àchttien zijn geweest.

Jessica: *(met een zucht)* Ja, Petra zou achttien zijn geweest.

Johannes: *(beetje overdrachtelijk)* Oud genoeg voor een rijbewijs!... Of is dat inmiddels al zèstien jaar geworden?

Jessica: *(kijkt Johannes een beetje verstoord aan)* Het verkeersongeluk van Petra wàs niet haar schuld!...En óók niet van...van haar Pául!

Johannes: Nee, nee! *(haast citerend)* 'Zij was alleen op het verkeerde moment op de verkeerde plaats!' Zo zeggen ze dat toch, niet?

Jessica: *(knikt, voor zich uit)* Ja. ...Het was een mooie begrafenis!...En de preek...de preek van Lex óók!

Johannes: *(wat kortaf)* Móeten wij het eigenlijk over Pétra hebben vandaag? *(luchtigjes)* Vandáág is het féést!

Jessica: Ja! *(staat plotseling op)* Wil je kòffie?

Johannes: *(trekt haar weer op de bank)* Nee! Stràks!...Als Marloes en Lex er zijn! *(zelfde toon als Jessica net)* Het heeft geen haast!

Jessica: *(glimlacht en knikt)* Weet je het zéker? Het gebàk wordt anders koud!

Johannes: *(knikt en glimlacht)* Ja, het gebak wordt koud. *(Jessica zit dicht bij Johannes en bewondert weer haar ring)* Ik zie haar nog tijdens de schooluitvoering voor het eerst dansen in de...in haar eerste músical. Hoe heette die ook al weer?...

Jessica: 'De dansende waterjuffer'.

Johannes: *(knikt)* O ja: 'De dansende wáterjuffer'!

Jessica: *(zelfde toon als Johannes net)* Móeten wij het eigenlijk over Petra hebben vandaag?

Johannes: *(glimlacht)* Blijkbaar wèl!

Jessica: Petra was het koninginnetje van het bal.

Johannes: Dank zij jóuw kleding die je voor haar maakte!

Jessica: Ik bedoel, dat alle jongens met háár wilden dansen!

Johannes: Ja, dàt ook!

Jessica: *(denkt even na)* En...Petra kóós voor Paul!

Johannes: Ja! Paul met zijn paarden.

Jessica: Ze zou volgens mij een mooie paardrijdster geworden zijn, als...

Johannes: Ja! Zeker!...Zij zou een mooie paardrijdster geworden zijn, maar het wèrd ballet!

Jessica: Ik zie haar nòg binnenkomen met die triomfantelijke blik dat ze was aangenomen op de balletacadémie.

Johannes: *(knikt)* Ja.

Jessica: Toen vierde ik óók...toen was het óók mijn verjaardag!

(Johannes glimlacht en knikt weer)

(het licht ondergaat een verandering en in dit duidelijke andere licht speelt zich de eerste flash-back af)

Petra: *(komt blij binnen)* Mams! Paps!

Jessica: Kind, je laat ons schrikken!

Petra: *(dicht bij de twee anderen)* Ik ben áángenomen! *(maakt een dansje door de kamer)* Aangenomen op de academie.

Johannes: *(complimenteus)* Zó!

Jessica: *(staat snel op en feliciteert Petra)* Gefeliciteerd Petra!... Gô!... Een dochter die zich gaat wijden aan 'kunst' met een grote K!...Mijn Petra!

Johannes: *(ook naar haar toe en een hand gevend, wat onhandig)* Ja Petra, gefeliciteerd! 'Kùnst', hoor!...Mijn dochter...ònze dochter! *(Jessica knikt en glimlacht)*

Petra: *(glimlacht ook en staat daarna even stil te dromen)* Ik zal ze eens wat laten zien. Ze zullen nog nooit zó'n mooie Giselle hebben zien dansen ...of zó'n mooie prinses Aurora...of Odette of ...of...Sylvia!

Johannes: *(sterk afzwakkend)* Voorlopig zul je eerst nog jaren moeten studeren.

Petra: Ik heb geen haast, ik heb nog een heel leven voor me!

Johannes: *(plagend)* Wie weet hoe lang jij nog op de àchtergrond zult moeten dansen, in het còrps!

Petra: *(gedecideerd)* IK níet! Met míjn talent zal ik alle podia van de wereld veroveren!...*(glimlacht)* Als het móet zelfs de 'Spaanse ríjschool'!

Jessica: *(plagend)* Wat hebben páarden en ballèt met elkaar te maken?

Petra: *(gedecideerd)* Alles!

Johannes: Ik hoop dat ze op de academie ook lesgeven in 'beschèidenheid'!

Petra: *(wat hautain)* Je hebt talent of je hebt het níet!

Johannes: *(toegeeflijk)* Is ook zo!... Je hèbt het of je hebt het níet!

Petra: *(tegen Johannes)* Ik dacht dat jij wat meer vertróuwen in mij had, paps! Jij was op mij al zo trots toen ik in 'De dansende waterjuffer'...

Johannes: *(onderbreekt laconiek)* Wàs ik ook! Ik hèb ook wat meer vertrouwen in jou. *(kijkt plagend naar Jessica)* Je hebt het in ieder geval níet van een vreemde: je moeder Jessica maakt óók 'rare sprongen'! *(Jessica glimlacht naar Johannes)*

Petra: *(kijkt hem wantrouwig aan, dan tegen Jessica)* Zeg jij nou eens wat, mams! Ben jij niet blij voor mij?

Jessica: *(pakt de handen van Petra vast)* Natúúrlijk ben ik blij, kindje!

(kijkend naar Johannes) En paps óók! Hij plaagt alleen maar wat, omdat... omdat hij níet dansen kan!

Johannes: *(kijkt naar buiten)* Ja!... Ik ben net als die drie soldaatjes die in de regen kwamen aanlopen: die vielen óók op hun gat! *(tegen Petra)* Kèn je dat liedje nog, Petra?

Petra: *(glimlachend naar Jessica)* Ja! *(naar Johannes toe)* Ik krijg geen kàns om dat liedje te vergeten, paps! Omdat jíj meent die 'drie soldaatjes' nòg elke keer voor mij te laten optreden!

Johannes: *(knikt)* Ik dacht, dat ik jou een plezier deed met mijn zingen!... *(na een zucht)* Maar ja, als het niet meer gewaardeerd wordt,...!

Petra: *(pareert de gespeelde kritiek)* Dan mag jij voor míj wel een grotere waardering hebben.

Johannes: *(sterk)* Hèb ik ook!...Hèb ik ook! *(pakt nu beide handen van Petra vast, oprecht gemeend)* En ik bèn ook blij, Petra! Niet alleen voor jóu, maar ook voor míj!...*(kijkt naar Jessica)* Voor òns!

Petra: Echt?

Johannes: Ja, vanzelfsprekend. Wat dacht jíj dan? *(met een glimlach naar naar Jessica)* Ik heb het nooit verder gebracht in ballet dan dat ik naar een vóórstelling mocht gaan kijken!

Als u het hele stuk wilt lezen dan kunt u via www.toneeluitgeverijvink.nl de tekst bestellen en toevoegen aan uw zichtzending.

Voor advies of vragen helpen wij u graag.

 info@toneeluitgeverijvink.nl

 072 5112407

“Samenspelen” is ons motto